

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3161

Vragen van de leden **Otwin van Dijk** (PvdA) en **Leijten** (SP) aan de Minister en Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de handelwijze van bestuurders bij Alliade Zorggroep* (ingezonden 14 april 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 8 augustus 2016) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 2478

Vraag 1

Bent u op de hoogte van het bericht «belangenverstremgeling bij grote thuiszorgorganisatie» waarin aangegeven wordt dat twee directeuren van Alliade Zorggroep via maar liefst 7 (zorg)bedrijven geld verdiend hebben aan het onderbrengen van cliënten van Alliade Zorggroep bij deze bedrijven?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3 en 4

Deelt u de mening van de heren W. Groot en M. Canoy en twee zorgaccountants die aangeven dat er duidelijk sprake is van belangenverstremgeling bij de handelwijze van twee directeuren van Alliade Zorggroep en dat dit in strijd is met de zorgbrede governancecode?² Kunt u uw antwoord toelichten?

Bent u ook geschrokken dat de Raad van Bestuur van Alliade Zorggroep de belangenverstremgeling bevestigt, maar dat zij deze belangenverstremgeling als positief ziet? Kunt u uw antwoord toelichten?

Deelt u de mening dat belangenverstremgeling in de zorg nooit positief is, maar altijd in strijd is met goed bestuur in de zorg? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2, 3 en 4

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) hebben deze situatie bij Alliade onderzocht. Ik verwijs u naar dit rapport en mijn aanbiedingsbrief, waarin ik ook een oordeel geef over de geconstateerde feiten.

¹ RTL nieuws uitzending maandag 11 april 2016

² <http://www.brancheorganisatieszorg.nl/doc/ZorgbredeGovernancecode20>

Vraag 5

Welke stappen heeft de Raad van Toezicht van Alliade Zorggroep gezet tijdens deze jarenlange en omvangrijke belangenverstrengeling waaraan deze twee directeuren alleen al in 2014 ten minste 1 miljoen euro hebben verdiend, en welke stappen had de Raad van Toezicht van Alliade Zorggroep volgens u moeten zetten?

Antwoord 5

Alliade geeft aan dat de Raad van Toezicht conform haar taakstelling toezicht heeft gehouden op de opzet en werking van protocollen en systemen om belangenverstrengeling te voorkomen en de wijze waarop het bestuur van Alliade deze heeft toegepast.

De Raad van Toezicht van Alliade heeft uit de rapportage van de IGZ en NZA geconcludeerd dat Alliade niet proactief genoeg is geweest. Alliade stelt dat zij meer aandacht had moeten besteden aan het transparant maken van de verschillende rollen van de Directeuren en de wijze waarop zij daarmee is omgegaan. Een en ander achten de Raad van Bestuur en Raad van Toezicht van Alliade niet in het belang van de (toekomstige) cliënten van Alliade en daarom geeft Alliade aan dat zij maatregelen heeft voorgesteld c.q. al genomen om de door de IGZ en de NZa gesignaleerde schijn van belangenverstrengeling weg te nemen.

Deze voorgestelde c.q. al genomen maatregelen zijn:

1. De interne regels van Alliade worden aangepast;
2. De volmacht tot vertegenwoordiging van de Directeuren is ingeperkt: het aangaan van transacties de Freya groep is daarin expliciet uitgesloten.
3. De markconformiteitstoets maakt standaard deel uit van de voorbereiding van dergelijke besluiten.
4. Na de zomer op de website en vervolgens telkens in het jaarverslag wordt inzicht gegeven in de aard en omvang van de transacties en kostendeling die plaatsvinden tussen Alliade en de BV's die deel uitmaken van de Freya groep.

De IGZ heeft aangegeven dat de Raad van Bestuur van Alliade heeft toegezegd het dienstverband met de betrokken directeur per 1 januari 2017 te beëindigen. De IGZ zal erop toezien dat deze maatregelen worden uitgevoerd. Een Raad van Toezicht heeft ook een verantwoordelijkheid voor de bredere maatschappelijke context waarbinnen de organisatie opereert. Ik vind dat elke schijn van belangenverstrengeling te allen tijde onvereenigbaar is met de publieke belangen.

In de herziene Zorgbrede Governancecode wordt ook aandacht besteed aan de onderliggende managementlagen binnen een zorgorganisatie. Ik vind dat de Raad van Toezicht scherper had moeten zijn op de schijn van belangenverstrengeling binnen de hele organisatie.

Vraag 6

Zien de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht van Alliade Zorggroep op andere plekken bij zorginstellingen waar zij toezichthoudende functies hebben gelijke praktijken zoals bij Alliade Zorggroep?

Antwoord 6

De leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht van Alliade Zorggroep geven aan dat er bij andere instellingen waar zij nevenfuncties hebben vergelijkbare constructies voor zover hen bekend niet voorkomen.

Vraag 7

Hoe kan de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) meerdere malen de bestuursstructuur hebben geschreven naar aanleiding van inspectiebezoeken zonder dat er een belletje is gaan rinkelen over mogelijke belangenverstrengeling?

Antwoord 7

Het hebben van een bestuursstructuur met onderhangende BV's is niet ongebruikelijk in de zorg en op zichzelf geen aanleiding om belangenverstrengeling te vermoeden. De afgelopen periode hebben de IGZ en de NZa, naar aanleiding van signalen, expliciet onderzoek gedaan naar de vraag of sprake was van belangenverstrengeling. Eerdere inspectiebezoeken van de IGZ aan Alliade hadden een andere focus, namelijk kwaliteit en veiligheid van de

geleverde zorg. Tijdens die bezoeken heeft de IGZ geen signalen ontvangen die een nader onderzoek naar belangenverstremgeling zouden rechtvaardigen.

Vraag 8

Door wie zijn jaarrekeningen van de Alliade Zorggroep de afgelopen jaren goedgekeurd en is deze belangenverstremgeling bij het controleren van de jaarrekeningen van Alliade Zorggroep aan het licht gekomen? Zo ja, welke actie is er ondernomen door de accountants toen deze belangenverstremgeling aan het licht kwam? Zo nee, hoe kan het dat deze jarenlange en omvangrijke belangenverstremgeling niet aan het licht is gekomen?

Antwoord 8

De jaarrekeningen zijn de afgelopen jaren goedgekeurd door accountant KPMG. De controle heeft plaatsgevonden op basis van geldende wet- en regelgeving. De accountant heeft hierover geen opmerkingen gemaakt bij de controle.

Vraag 9

Klopt het dat de accountant die de jaarrekeningen controleerde bij Alliade Zorggroep tevens adviseerde over het opzetten van onderaannemingen/ dochterbedrijven? Is het wenselijk om enerzijds adviseur, anderzijds controleur bij een zorginstelling te zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

Zorggroep Alliade heeft aangegeven dat de KPMG-accountant niet betrokken is geweest bij de opzet van de dochterbedrijven. Wel is een fiscalist van KPMG daar bij betrokken geweest. Alliade geeft aan dat de afdeling van KPMG die Alliade heeft geadviseerd, niet was betrokken bij de accountantscontrole.

Los van bovenstaande vind ik zelf dat het combineren van advies- en controlefuncties door accountants echt alleen kan als er waarborgen zijn voor een objectief advies en een onafhankelijk oordeel. Ik zou het goed vinden als betrokkenen in dergelijke gevallen het zekere voor het onzekere nemen en zo'n combinatie van taken niet ambiëren, in die gevallen vind ik het dus onwenselijk. Qua regelgeving is de verordening inzake onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA) van toepassing. De ViO bevat geen onvoorwaardelijk verbod om als controlerend accountant ook adviesdiensten te verlenen. Een instelling kan onder voorwaarden de controlerend accountant voor adviesdiensten inhuren en dus gebruik maken van de kennis die een controlerend accountant van de organisatie heeft. Als de adviestaak ook materiële invloed heeft op de jaarrekening van de instelling is er volgens de ViO sprake van een bedreiging van de onafhankelijkheid die door de accountant met adequate maatregelen moet worden weggenomen. De uitkomst kan dan zijn dat de enige adequate maatregel is dat de accountant de controle van de jaarrekening of de adviesdienst niet uitvoert.

Vraag 10

Met welke fiscale redenen werd de 3,5 miljoen die de twee bestuurders kregen voor aandelen van zorgkompas niet opgenomen in de jaarrekening?

Antwoord 10

In de periode 2008–2013 heeft Talant, als dochter van Alliade, stapsgewijs de aandelen verworven van Zorgkompas BV en Zorgkompas Midden Nederland BV. De prijs is mede gebaseerd op een onafhankelijk waarderingsadvies op basis van toekomstige resultaatverwachtingen. Dit is steeds in de betreffende jaarrekeningen verantwoord conform de daarvoor geldende regelgeving. Het resultaat van Zorgkompas BV en Zorgkompas Midden Nederland BV is niet als dividend zichtbaar in de jaarrekeningen. Volgens Alliade hangt dit samen met de status van Stichting Talant als een Algemeen nut beogende instelling. Na goedkeuring van de Belastingdienst is het resultaat van de BV's vrij van belasting in de vorm van schenkingen uitgekeerd aan Talant in de periode 2008–2011. Deze opbrengsten zijn ook in de betreffende jaarrekeningen van de Stichting Talant verantwoord. De Stichting Talant keert zelf geen winst uit.

Vraag 11

Deelt u de mening dat er bij Alliade Zorggroep sprake is van onbehoorlijk bestuur? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 11

Het is aan de rechter om te oordelen of er sprake is van onbehoorlijk bestuur. Ik vind wel dat de besturing van instelling aan integriteitseisen moeten voldoen, zoals die onder meer zijn vastgelegd in de Zorgbrede Governance-code en het Burgerlijk Wetboek en dat deze normen voor de hele organisatie moeten gelden. Ik deel met IGZ en NZa dat iedere schijn van belangenverstremgeling moet worden vermeden en deel hun oordeel dat Alliade dit moet herstellen.

Vraag 12

Op welke wijze omschrijft u het opzetten van een «bv-boom» onder een zorginstelling ten einde onderlinge opdrachten te gunnen? Komt dit vaak voor in de zorg, zo ja waar precies?

Antwoord 12

Toegelaten zorginstellingen moeten te allen tijde voldoen aan de transparantie-eisen uit de Wet toelating zorginstellingen (WTZi). Het uitbesteden van zorg is toegestaan. De toegelaten instelling moet ook dan regelen dat blijvend aan de transparantie-eisen van de WTZi kan worden voldaan: de aard van de relatie met andere verbanden moet helder zijn, evenals de verdeling van verantwoordelijkheden, taken en beslissingsbevoegdheden. Het is zaak dat daarbij iedere schijn van belangenverstremgeling wordt voorkomen.

Vraag 13

Bent u bereid om de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) als externe toezichthouder onderzoek te laten doen naar de gang van zaken bij Alliade Zorggroep, omdat de interne toezichthouder tekort geschoten is en er sprake is van onbehoorlijk bestuur? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 13

De IGZ en de NZa hebben gezamenlijk onderzoek uitgevoerd naar goed bestuur binnen de Zorggroep Alliade. U bent hierover geïnformeerd met mijn brief die u tegelijk met de antwoorden op deze Kamervragen bereikt.

Vraag 14

Is naar uw oordeel zorggeld op onbehoorlijke wijze besteed door Alliade Zorggroep? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 14

Uit het onderzoek van IGZ en NZa blijkt dat er geen sprake is van onrechtmatige besteding van zorggeld. De betrokken gemeentes hebben aangegeven dat Alliade marktconforme tarieven hanteert voor de geleverde zorg en ondersteuning.

Vraag 15 en 16

Wat is uw mening over het feit dat sinds Alliade Zorggroep op de hoogte is van het onderzoek van RTL Nieuws de betreffende directeuren de belangenverstremgeling proberen te camoufleren door verwijzingen op sites van de bedrijven te laten verdwijnen, het moederbedrijf van de directeuren dat bij Alliade Zorggroep huist te verhuizen naar een ander adres en dat een manager bij Alliade (tevens directeur bij het uitzendbureau van de ondernemers en vriendin van één van de directeuren van Alliade Zorggroep) aftreedt? Wat is uw mening over het feit dat de verwevenheid van de bedrijven van deze twee directeuren waarschijnlijk groter is dan Alliade Zorggroep wil toegeven; dat het administratiekantoor, van de directeuren ook ingezet wordt voor andere onderdelen van Alliade, dat uitzendkrachten via het uitzendbureau van de directeuren worden ingezet bij Alliade en dat de IGZ tevens aangeeft dat het beheer van het persoonsgebonden budget (PGB-geld) van een cliënt van Alliade Zorggroep bij één van de bedrijven van de directeuren is onder gebracht?

Antwoord 15 en 16

Het is zaak dat Alliade zo snel mogelijk op een transparante wijze iedere schijn van belangenverstremgeling rondom haar organisatie wegneemt. Ik verwijs u verder naar het onderzoeksrapport van de IGZ en de NZa, de zienswijze van Alliade daarop en mijn aanbiedingsbrief daarbij.

Vraag 17

Deelt u de mening dat het zeer onwenselijk is om het PGB-budget van een cliënt onder te brengen bij een bedrijf waar de directeur dezelfde is als van de zorginstelling waar de cliënt zorg afneemt en dat dit mogelijk fraude in de hand werkt? Kunt u uw antwoord toelichten? Is dit slechts bij één cliënt het geval of gaat het hier om meerdere cliënten?

Antwoord 17

In het onderzoek van de NZa en IGZ komt naar voren dat het zorgkantoor aangeeft dat het om 40 budgethouders (dementerenden) gaat. Zij hebben allen een wettelijke vertegenwoordiger, die namens de budgethouder het pgb beheert en afspraken maakt met de aanbieder. Het zorgkantoor heeft niet geconstateerd dat er sprake is van verlies aan regie door de gekozen constructie.

Het is belangrijk dat zorgkantoren dergelijke constructies blijven toetsen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op basis van de nu geldende regels rond beheer van pgb's.

Zorgkantoren hebben een rol in het toekennen van een pgb en verrichten huisbezoeken om na te gaan of het pgb wordt besteed aan de zorg die nodig is. Het is aan de budgethouder, of in dit geval de wettelijk vertegenwoordiger, of hij/zij ervoor kiest om een derde partij in de arm te nemen die in een deel van het (administratieve) beheer ondersteunt en het risico in te schatten of deze partij dat goed kan doen als de eigenaar van dit bedrijf ook de zorgverlener is. Van belang is wel dat de regie blijft liggen bij de budgethouder en de wettelijke vertegenwoordiger. Het is mede hierom dat ik o.a. aan het bezien ben welke eisen we aan de vertegenwoordiger van een kwetsbare budgethouder moeten stellen opdat de vertegenwoordiger zelf de leiding behoudt en deze situaties voor de budgethouder goed beoordeelt.

Vraag 18

Is deze situatie bij Alliade Zorggroep aanleiding voor de IGZ om extra toe te zien op de mogelijke gevolgen voor kwaliteit van zorg? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 18

Ja, in het kader van het intensief toezicht van de IGZ op 150 verpleegzorginstellingen in Nederland, waarover de IGZ op 4 juli jl. haar eindrapport publiceerde, loopt vanuit de IGZ een toezichttraject bij Zorggroep Alliade. Ik heb de IGZ gevraagd om bij haar vervolgactiviteiten richting Alliade steeds nadrukkelijk de verbinding te leggen tussen haar toezicht op kwaliteit en de geconstateerde schending van de norm op goed bestuur.

Vraag 19

Deelt u de mening dat de situatie bij Alliade Zorggroep zeer ongewenst is en in strijd met de regels die gehanteerd worden rondom goed bestuur in de zorg en met de Wet Normering Topinkomens (WNT)? Kunt u uw antwoord toelichten en aangeven welke actie ondernomen wordt richting Alliade Zorggroep?

Antwoord 19

De schijn van belangenverstremgeling zoals die zich bij Alliade voordoet is in mijn optiek strijdig met de eisen rond goed bestuur. Ik deel dan ook de conclusie van IGZ en NZa dat Alliade dit zo snel mogelijk moet veranderen. Het CIBG heeft geen overtreding van de WNT door Alliade geconstateerd. Zie verder mijn eerdere antwoord op vraag 2 t/m 4.